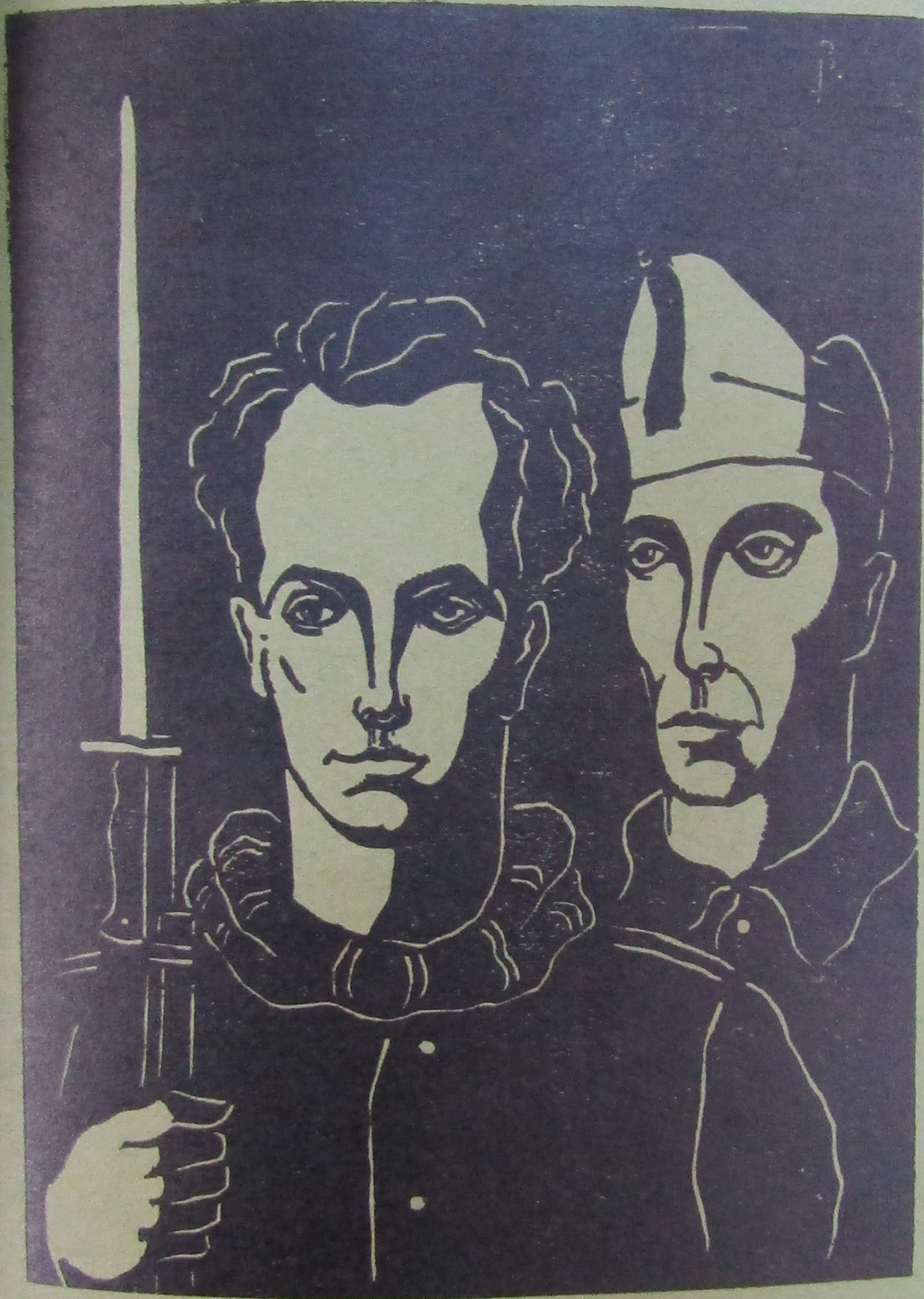

CURIERUL

Siblu, la 15 Iulie 1937

Anul I

Nr. 7

CUPRINSUL:

FERICIȚI VITEJI AI LUI CRISTOS! CONTRIBUȚII PENTRU O CARTE DESPRE IONEL MOȚA	P. S. S. Vasile
ROMÂNIA CARE RENAAȘTE: O PA- GINĂ EROICĂ ÎN NUMELE LUI CRIST ȘI AL PATRIEI (trad.)	Dr. A. Bidian
AMINTIRI DESPRE IONEL MOȚA	Pimen Constantinescu
PRIVIND PORTELELE LUI MOȚA ȘI MARIN	Gh. Micu
	Arturo di Vita

ÎNSEMNĂRI:

Prezent!	
Lumea interesului și sensul jertfei (Vasi- le Pascu)	
Intre „Libertatea“ Părintelui Moța și «Li- bertatea» lui Ionel Moța (Ax. C.)	
Ionel Moța și complotul studentesc din 1923 (Ax. C.)	
«Au jurat pe obuze din tranșeele dela Mărășești și pe iarba crescută din sân- gele eroilor în acele șanțuri» (Ax. C.)	
IONEL MOȚA ȘI SIBIUL	Axente Creangă

Abonamentul anual 60 lei. — Numărul 5 lei.

Redactor: NICOLAE N. PETRA

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: SIBIU, STRADA CÂMPULUI 1.

Fericiți viteji ai lui Cristos!

Cuvântarea P. S. Sale VASILE, vicarul Mitropoliei Ardealului, cu ocazul trecerii prin gara Sibiu a trenului funebru cu osemintele legionarilor IOAN MOȚA și VASILE MARIN.

Vă salutăm cu evlavie în drumul vostru spre veșnica odihnă. Vă salutăm cu salutul dureros al despărțirii și al conștiinței, ce ne spune: câtă mândrețe, câtă putere, câtă energie, câtă tinerețe sufletească, câtă eroică bărbăție s'au pierdut din camera de visterii a neamului românesc, cu sborul ultimei voastre suflări!

Moartea voastră consimțită, voită, ca un sacrificiu, pentru păstrarea în strălucire a Crucii lui Hristos și pentru triumful ideii naționale, ne-a turburat adânc. A fost o zguduire, un cutremur în sufletul tuturor Românilor. O zguduire de durere, că acum, când vă cunoaștem în toată măreția ființei voastre, nu vă mai avem vii între noi. Un cutremur de rușine, că până ați fost între noi luptători vajnici pentru așezarea neamului nostru în drepturile sale suverane, nu v'am înțeles deplin și nu v'am prețuit cât trebuia. Și de mâhnire, că ați trebuit să vă expatriați, spre a ne lămuri sufletul vostru mare, plin de tăria credinței și de eroismul jertfei.

Dar poate așa a vrut Dumnezeu, spre trezirea noastră, ca dovada supremă despre curățenia sufletului vostru, despre tăria caracterului și frumusețea eroismului vostru să ne vină de departe, ca o lumină vie de acolo, unde astăzi se dă mai aprig lupta între Hristos și satana, între bine și rău, între omul încreștinat și omul cu instincte de fiară.

Desigur e voia lui Dumnezeu, ca această lumină curată și binefăcătoare, ca soarele ce nu poate fi ascuns de noroiul pământului, să

călătorească spre noi de dinafara granițelor țării, în drum crescând mereu în strălucire, încât minciuna și infamia bolșevizată să nu o mai poată păta.

Desigur e voia lui Dumnezeu, care v'a călăuzit voința și pașii prin Arhanghelul Său, ca jertfirea voastră mucenicească să fie o străfulgerare în adâncimile sufletului românesc, descoperindu-i prăpastia în care stau să-l prăvălească cei fără de Dumnezeu. Altfel ar rămânea fără explicare, și poate fără urmă, și sacrificiul vostru minunat și răsunetul adânc în toate inimile al dramaticei voastre mucenicii.

Voi ați purtat în suflet un ideal sfânt și nemuritor: Hristos și Națiunea, pentru care ați murit glorios.

Voi v'ați agonisit prin acest sacrificiu cununa biruinții și loc ales între marii biruitori mucenici. Iar prin jertfirea vieții voastre tinere lui Hristos și Națiunii, ne lăsați ca testament și moștenire pilda celui mai sublim, a singur adevăratului patriotism. Am fi niște neînțelepți, dacă nu i-am pricepe sensul și nevolnici dacă nu l-am urma.

Durerea noastră geme, tânguindu-se, peste munții, văile și câmpiile țării, că nu vă mai avem vii între noi, dar pilduirea voastră ne este mângâiere și îmbărbătare.

Fie-vă pomenirea veșnică, vouă, vrednicilor de fericire și iubii copii ai României!

Contribuții pentru o carte despre Ionel Moța

Cele scrise aci le aștern pe hârtie pentru ca să servească de material ajutător atunci când se va alcătui o carte completă despre Ionel Moța.

Amintirile mele încep cu primăvara anului 1923, când Ionel Moța este ales președinte al centrului studentesc „Petru Maior” din Cluj. Mișcările studentești sunt în plină desfășurare. Comitetele de conducere de până atunci nu înțelegeau pulsul adevărat al mișcării: scopul luptei nu se cunoștea cu precizie și atunci masele studentești erau în continuă oscilație în hotăriri și atitudini de luptă.

Cu venirea lui Ionel Moța la conducerea centrului studentesc, se simte prezența unei căpetenii, care știe să conducă și să lupte. Instinctiv se naște o încredere în șef și credința în dreptatea cauzei și a biruinței ei.

Guvernul de atunci poartă delegațiile studentești cu promisiuni și iar promisiuni. Se cerea o reacțiune puternică față de nepăsarea conducătorilor țării. Reacțiunea studențimii trebuia să fie promptă și unanimă, dând dovadă de înțelegere, maturitate și solidaritate în luptă.

Arma aleasă a fost greva generală. În luna Aprilie 1923 se decretează greva generală. Gândul prim al lui Ionel Moța era ca greva să reușească în mod impunător. Pentru aceasta trebuiau echipe de studenți, cari să facă serviciul de control al grevei.

Punctele critice erau la facultatea de medicină, unde studenții mai vechi, cari aveau încă de dat examene, nu acceptau greva de teama pierderii sesiunii de examene, și facultatea de litere, al cărei corp studentesc în mare majoritate suferea atunci de miopie națională.

La medicină era pumnul de fier al profesorului Iacobovici, pro-

fesor la clinica chirurgicală și în acelaș timp rector al Universității, dușman neîmpăcat al mișcării, om energic și care a făcut tot posibilul să reprime mișcările studențești.

Ionel Moța, în executarea serviciului de control al grevei, și-a ales ca loc de control punctul critic dela Facultatea de medicină. Echipa sa de control, din care făceam și eu parte, intră în acțiune în prima zi a grevei la orele 7.30, postându-se la intrarea principală a clinicilor Universității, așteptând venirea studenților cari n'ar fi vroit să respecte hotărîrea luată.

Stând aci în post am determinat puținii studenți, cari nu știau de decretarea grevei și pe acei cari nu voiau s'o respecte, să nu participe la cursuri. După un timp vine și rectorul prof. dr. Iacobovici. Ionel Moța, cu înfățișarea lui de copil, dar cu hotărîrea de bărbat, îl întâmpină spunându-i: „D-le rector, noi am decretat greva generală ca act demonstrativ, că nu suntem ascultați în cererile noastre juste. Vă aducem la cunoștință acest fapt, cerându-vă să nu țineți curs, căci o să-l împiedecăm”.

Rectorul, făcându-se de mânie mai roșu de cum era, îl întreabă: „Cine ești d ta? Să te legitimezi împreună cu însoțitorii d-tale!” Legitimându-ne, și-a notat numele nostru, pe urmă a zis: „Voiu ține curs”. Ionel Moța i-a răspuns: „Asta nu!” Și curs nu s'a ținut.

Greva a reușit la perfecție, așa cum au dorit-o cei ce au hotărît-o, Ionel Moța lucrând și practic pentru aplicarea ei.

La 5 Maiu 1923 s'au luat primele măsuri contra studenților crezuți agitatori periculoși în mișcarea studențească. Șapte studenți suntem eliminați dela Universitatea din Cluj, în frunte cu Ionel Moța. Dintre cei eliminați, cari am fost găsiți de poliție la locuințe, am fost arestați și duși cu excorta la domiciliu. Ionel Moța, neputând fi găsit, conduce greva încă vreo 3 zile și ca urmare a reușitei ei guvernul a închis Universitățile.

*

Contactul personal mai strâns cu Ionel Moța îl pierd până în anul 1928—1929, când ne găsim la Sibiu exercitându-ne profesia de avocați. Ne-a bucurat întâlnirea, dar în acelaș timp am simțit durerea că mulți din vechii luptători (aș putea spune toți) au părăsit credințele vechi, activând în diferite partide politice și în deosebi în partidul poporului, cu toate că și acesta în alegerile din 1926, ne-a făcut să gustăm închisorile.

Gândul ce ne frământa era să strângem rândurile foștilor luptători dela Universitatea din Cluj și să acționăm într'un mod oarecare.

Ionel Moța, în modestia lui, nici nu spera să regrupeze pe vechii luptători deadreptul în mișcarea legionară. S'ar fi mulțumit ca odată regruparea făcută, să fie pregătiți în noua credință, pe care dacă vor înțelege-o, s'o adopte și să intre în rândurile luptătorilor. Las loc gândului său așa cum reiese din scrisorile pe care mi le-a trimis în Decembrie 1929:

„In chestiunea organizării noastre, de acord cu ce spui tu, mă gândesc că tot ideea lui Pascu e cea mai bună: E nevoie de o publicație pentru a pulsa viața organizării, cu atât mai mult cu cât deocamdată cel puțin, toată activitatea organizației se mărginește la propagandă, pregătire.

Acum am intenția să scot un ziar al meu, pentru clasa intelectuală, care să apară de două ori pe săptămână, apoi în caz de prosperitate să se transforme în ziar cotidian și poate să se mute apoi chiar într'un oraș mare.

Odată cu ziarul apoi, evident vom putea începe munca de strângere a rândurilor noastre”.

Gândul lui Ionel Moța însă nu se poate realiza. Greutățile materiale ale începutului profesiei de avocat la Deva și împrejurările politice nefavorabile amână realizarea planului.

În 1930 mă adresez din nou lui Ionel Moța pentru ca să legăm vechile noastre planuri. Iată răspunsul lui:

Cred și eu din deplina mea convingere că cu toții, deși personal justificat de împrejurări, am lăsat până la ultima limită a neglijării, mișcarea și datoriile noastre de conștiință, ca activitate publică. Totodată se remarcă tot mai mult o absență a Ardealului în sforțările naționaliste ale ultimului timp, în comparație cu celelalte provincii, ceea ce nu este spre onoarea lui.

A face un apel, cum amintești tu, neurmat de o imediată activitate de punere în lumină a punctelor noastre de vedere, ar fi foarte riscat, deoarece mulți ar sta poate în rezervă, din cauză că nu vor fi îndestul lămurii asupra țintelor noastre, care într'un simplu apel nu pot fi suficient lămurite. Eu cred că trebuie să pornim deadreptul printr'o publicație periodică bilunară, eu având funcția de prim-redactor.

Apariția ar fi foarte bine să se facă de Paști, când lumea e mai liberă, se ia contact mai ușor și se răspândește mai bine, dela primul exemplar. Asupra titlului mai m'ași gândi. Vă mai gândiți și voi. M'am gândit la acesta:

S e v ă n o u ă ,

pentru: reforma socială naționalistă,
ordine și renaștere morală,
patria românească biruitoare;
contra: politicianismului interesat și neonest;
internaționalelor materialiste, moscovită și bancară;
desagregării morale și a civilizației creștine;
dușmanilor interni și externi ai României“.

Nu e greu de văzut că gândul lui s'a realizat mai târziu, imprimând revistei „Axa“ caracterul și nota fixată de el în rândurile de mai sus.

În anul 1932, Legiunea ia contact mai intensiv cu Ardealul. Noi pătrundem credința sa mistică și ne înrolăm ca soldați luptători. Găsim că nu mai este utilă calea concepută de noi, pe ocolite, ne-ar duce tot acolo unde putem merge direct. S'a ales calea dreaptă și a fost cea bună.

Ionel Moța pleacă la București, de unde revine în Ardeal, răspândind prin diferite conferințe ținute în principalele orașe, credința legionară. Datorită acestor conferințe, intelectualitatea ardeleană privește Legiunea cu alți ochi și are o altă înțelegere pentru mișcarea legionară. Prin apariția revistei „Axa“, unde scrisul lui Ionel Moța este esența gândului legionar, se desăvârșește și mai mult opera de prezentare și înțelegerea a Legiunii în Ardeal.

Jertfa lui supremă a zguduit în adâncurile sufletului pe toți Români de bine. Prin această jertfă el și-a sfințit opera. Urmează ca noi cei rămași s'o realizăm, așa după cum el a gândit o, a luptat și a murit pentru ea.

Dr. A. Bidian

România care renaște

O pagină eroică în numele lui Crist și al Patriei

de IDEA A. CAMOZZI, în rev. La Rondine
XIV, 3 (Roma, martie 1937), p 11.

Întreaga Românie re trăiește în sfârșit o atmosferă eroică. Sângele tânăr și fierbinte, pe care cei doi Comandanți legionari *Ion I. Moța și Vasile Marin* l-au vărsat peste oropsitul pământ spaniol, a săvârșit minunea: tot poporul român s'a cutremurat și începe să-și dea seama de ceea ce însemnează această nouă forță tânără și puternică, ce va izbuti să creeze România nouă, biruind toate piedicile și înfrângând toate uneltirile.

De ani de zile, din 1919, *Corneliu Zelea Codreanu* („Căpitanul” Legionarilor), pe atunci elev de liceu, a început lupta fără de răgaz împotriva comunismului cotropitor, — urmat de partea cea mai aleasă a tineretului român. De atunci a început martiriul moral și material al acestor tineri însetați de adevăr și dreptate, ce și-au pus viața lor întreagă în serviciul Patriei și Credinței. Vinovați doar pentru că voiau să fie români și creștini, ei au fost prigoniți în chipul cel mai rușinos de vrăjmașii dinăuntru și din afară, de frații lor Români inconștienți, care călcau până și legile țării, numai să-i poată lovi pe acești flăcăi îndârjiți și entuziaști, conștienți încă de timpuriu de sfânta lor misiune. Părea ușor să stârpești o mână de tineri „răsturnători ai ordinii publice“, — dar cu cât loviturile se făceau mai puternice și mai dese, cu cât prigoanele deveneau mai semețe și mai sistematice, cu atât se întărea rezistența asupriților, se căleau minunatele lor forțe, se mărea eroica lor voință de izbândă.

În 24 Iunie 1927, după lupte și înfrângeri nenumărate și totdeauna rușinoase pentru învingători, — scârbit de sterpele și mârșavele lupte politice, *Corneliu Zelea Codreanu*, ferm hotărât să nu adere la niciunul dintre partidele militante, înțelegând că România avea nevoie

Amintiri despre Ionel Moța

Era 17 August 1926. Mă aflam în fața comisiei de admitere în școala de infanterie nr. 1 din București. După ce sunt examinat, președintele comisiei, un colonel, strigă cu voce sonoră și parecă anume să fie auzită de toți cei prezenți acolo. — Să se prezinte Ion I. Moța dela Orăștie. Toate privirile din sală se îndreptară spre locul de examinare. În fața comisiei se prezintă un tânăr cu înfățișare de inger, nu prea înalt, puțin slăbuț și cu niște ochi verzui sclipitori, a cărei privire te pătrundea până în inimă.

— Tu ești vestitul luptător naționalist? întrebă președintele.

— Sunt Ion I. Moța, răspunse modest tânărul. — Puțin cam slăbuț la corp, încât ar fi cazul să-l respingem la vizita medicală, spune medicul examinator.

Președintele adaugă maestos: — Da, este slăbuț la corp, dar mare la suflet, se admite!

Cei cu litera M am terminat cu examinarea și plecăm. Coboriți în curtea școlii, Ionel Moța pleacă în oraș. Il privesc lung din urmă, până dispăre. Toate faptele lui citite și auzite până aci, îmi defilează prin minte. Oare aș putea să trăiesc anul acesta în tovărășia lui?, era întrebarea care mă chinuia. Pela ora 6 d. a. ni se citește rezultatul. Sunt repartizat în dormitorul nr. 3 și spre marea mea bucurie, cu patul alături de cel al lui Ionel Moța.

Trăind un an de zile în școala de ofițeri de rezervă din Dealul Spirei, camarad cu el, am avut ocaziunea să-l cunosc și să fiu martor la o mulțime de acte mărețe, care au scos în evidență măreția și noblețea sufletului său.

In dormitorul nr. 3 în care am fost repartizați, erau vreo 40 elevi, în majoritate bucureșteni. În primele seri după ce se suna stingerea, camarazii începeau a se batjocori și a scoate din gura lor lucruri așa de grosolane, încât pe orice om de bun simț îl supărau.

Toți vorbeau și făceau gălăgie. Unul singur tăcea. Era Ionel. M'a făcut curios această tăcere a lui și am căutat să-l observ mai de aproape. Aud astfel cum după stingere, Ionel Moța se roagă, și încă așa de fierbinte, încât nu i se auzea nici respirația. Faptul acesta trece repede pe la urechile tuturor camarazilor din dormitor, așa că toți cari erau fără disciplină la gură și fără de teamă de Dumnezeu, se rețin. La mai puțin de o săptămână, în dormitorul nr. 3, timp de-o jumătate de oră dela stingere, era o liniște mormântală.

Deși nimeni nu-i oprise pe gălăgioși de a face larmă, totuși au zise fiecare că cineva din dormitor se roagă lui Dumnezeu în acest timp.

Ionel Moța a reușit ca prin rugă și prin blândețea lui să instaleze în locul vorbelor murdare, discuții serioase asupra a o mulțime de probleme. Târziu mi-am dat seama că erau un fel de ședințe de cuib. Prin ele, Ionel a făcut dintr'o mulțime de atei, oameni cu iubire de țară și cu frica lui Dumnezeu, cari mergeau împreună cu el în fiecare Duminică la Sfânta biserică. Nu mi amintesc ca în decursul aceluia an Ionel să fi lipsit în vreo Duminică dela biserică.

*

Intr'una din zile ne aflam cu plotonul la Cotroceni, făcând instrucție. Comandantul plotonului, în pauza ce ni se dase, cheamă la sine pe un elev jidan (Trebuie să amintesc că în companie am avut 4 jidani, cu cari Ionel n'a schimbat în decursul anului nicio vorbă). Jidanul scoate o cutie cu țigări fine și-l îmbie pe ofițer, care se servește. Ionel Moța vede totul. Incepe să tremure de necaz și spune tare: „Aceasta este cea mai mare batjocură ce ni s'a putut face Românilor de aici!” Locotenentul aude și-l cheamă la el. Ionel care era foarte disciplinat ca militar, refuză de a se prezenta. Conflictul ia proporții. Ajunge în cele din urmă în urechile conducătorilor școlii, cari îl iartă pe Ionel, văzându-i dreptatea.

*

Intre elevii școlii de ofițeri de rezervă din București, eram și câțiva învățători. Pe atunci în baza L. R., învățătorii aveau dreptul ca, după ce am terminat școala, să renunțăm la gradul de ofițer în rezervă, ne mai fiind obligați a ne supune la examen. Dacă însă ne supuneam la un examen și cădeam, trebuia să mai facem la regiamentul la care aparțineam, încă un stagiu de 6 luni. De teamă să nu rămână la examen, o parte din învățători au luat hotărîrea să renunțe la gradul de ofițer. Faptul acesta îl aduc într'o zi la cunoștința lui Ionel Moța. Auzind, s'a supărat rău și m'a rugat să i strâng pe

toți și să-l anunț. Eu execut și strâng colegii, fără să le spun de ce.
Parcă îl văd pe Ionel cum apăruse de hotărît în mijlocul nostru.
Ne vorbește câteva minute cu atâta căldură, arătându-ne cum toți
streinii se imbulzesc să ajungă conducători ai oștirii noastre, în vreme
ce noi, fii de țărâni români, ne sustragem dela o datorie patriotică,
și călcăm prin aceasta obligațiile față de neam. Urmarea este că îi
promitem toți că ne vom prezenta la examen.
Ne-am prezentat și, spre marea satisfacție a lui Ionel, am luat
toți examenul.

*

Ionel Moța a fost un mare iubitor al lui Cristos și al lucrurilor
sfinte și întreaga lui viață s'a rugat și închinat Lui. Deci să nu mai
mire pe nimeni faptul că acest mare mucenic al neamului nostru, a-
tunci când a auzit că pe pământul Spaniei se duce luptă împotriva
lui Hristos de către Satana, plecă să apere biserica lui Cristos.—Să afle și
cu această ocaziune toți dușmanii noștri, că echipa legionară din
Spania n'a plecat să facă paradă, ci fiind mânați de imboldul sufle-
tului care le dictase acest lucru, așa cum Ionel Moța o spune în scri-
soarea-testament lăsată părinților săi: „Eu așa am înțeles datoria
vieții mele. Am iubit pe Cristos și am mers fericit la moarte pentru El”.
Ionel Moța nu de formă ci din convingere adâncă ura pe jidani, în
cari vedea cel mai mare pericol pentru neamul nostru. Din militar
disciplinat cum era devine nesupus unui ofițer, care credea el că-și
necinstește neamul, atunci când se împrietenește cu un jidan.

Pe un altul decât Moța, nu l-ar fi interesat dacă niște învățători
renunță la gradul de ofițer. El a înțeles însă că la mijloc este o adâncă
lipsă în educația lor națională. De aceea nu și-a dat odihnă sufletului,
până nu ne-a adus pe toți la adevărata cale.

Luna lui Iulie 1927 mă desparte de Ionel. Intr'una din zilele
lui Octombrie ale anului următor, am fericirea să-l văd făcându-mi o
vizită acasă. Imi spune că face advocatură la Sibiu. Cât timp a stat aici,
l-am cercetat mereu. Locuia într'o casă din strada Sării. Locuința,
traul și îmbrăcămintea lui erau de-o simplitate care te ulmea. Îi
găseam veșnic muncind și de multe ori lipsit.

Tot în acest Sibiu, în care l-am văzut pe Ionel, mi-a fost dat
să aud trista veste a morții sale în Spania. Două lacrimi mari, urma-
te de altele mai, mărunte, mi-au umplut ochii. Rezemat de zidul unei
clădiri, stăteam năuc și nu știam ce să mai cred. În urmă mi-am zis,
ca unul care l-am cunoscut: Ionel s'a dus la moarte sigură împreună
cu tovarășii lui, știind că prin jertfa morții lor, va învia Neamul Ro-
mânesc...

Gheorghe Micu

Privind portretele lui Moța și Marin

Îl văd în ochii tăi adânci, o, Moța,
Mărețul vis ce-l legănai în suflet;
Îl văd, Marin, în arzătoarea-ți față
Mărețul chin ce te rodea în suflet.
Sunt flacări vii, nu chipuri, ale voastre;
Lumini, nu-s ochi acei ce scânteiază
Sub limpedea și gânditoarea frunte.

Eroi ai Ginții Noastre, slavă, slavă,
Fii ai lui Scèvola, Horațiu Cocles,
Ai lui Catone, Marius și Cezar!
Spre Voi, ce v'ați lăsat în pragul casei
Copiii cu mânuța'n van întinsă,
Tovarășa de viață și căminul;
Spre Voi, ce-ați alergat în țara unde
Se moare'n luptă spre triumful unei
Idei sublime, când înaltul strigăt
Al fraților vă invoca departe;
Spre Voi, ce veseli, la Mahadahonda
Vărsat-ați sângele și'n clipa jertfei
Pe loc țâșni Altar din flori de purpură;
Spre tine, Moța, și Marin, spre tine,
Mi'ndrept și eu cuvântul „slavă, slavă!”,
Imi plec și eu îndureratu-mi suflet.

Cu moartea, voi eterni vă renăscuți
Și nu Români, ci fii eroici pururi
Ai Lumii'ntregi, cât Soarele lui Crist
Curat va străluci pe Bolta sfântă.

Guardando i ritratti di Motza e Marin
de ARTURO DI VITA

Verslune în forma originalului
de PIMEN CONSTANTINESCU

„Prezent”. — Este titlul unei broșuri care reproduce în facsimile două articole scrise pentru gazeta „Libertatea” de către Ion Moța în 3 Decembrie 1936, la Lisabona. Ambele articole sunt intitulate „Prezent” și au ca motto două versuri dintr'un cântec legionar:

„Cei ce-au căzut uciși de gloanțele dușmane
Pășesc în drum cu cei ce au rămas”...

Reproducem articolul întâi, în care se oglindește credința care a iluminat jertfa lui Ion Moța și Vasile Marin:

„Iubiți camarazi legionari și cetitori ai Libertății, Dumnezeu a vrut ca să mă numere și pe mine — poate și pe alți camarazi ai mei, legionari români ai Căpitanului — printre fericiții luptători căzuți în Spania pentru apărarea Crucii. Iată, spun că sunt „fericiți” acești luptători — deși mulți dintre noi lăsăm în urma noastră copii, soții, ființe dragi și fără alt sprijin decât noi — de oarece nu e fericit cu adevărat decât omul care trece astfel prin viața pământească încât se poate nădăjdi în mântuirea sufletului său. Iar cei pe cari Dumnezeu ne-a ales și ne-a primit să-I fim apărători cu prețul sângelui și vieții noastre, aceștia putem avea o puternică nădejde de mântuire a sufletului, cu toate păcatele noastre de până acum.

Nicio putere, nicio dragoste nu este deasupra Neamului, nu se poate împlini decât în Neamul său, afară doar de puterea lui Cristos, de dragostea pentru El. Cristos este același și în Spania și în România. Când o oaste diavolească se ridică pentru a izgoni pe Cristos din lume, când în fața luminoasă a Mântuitorului se trage cu bioneta și mitraliera, atunci toți oamenii, din orice neam ar fi, trebuie să sară în ajutorul Crucii. Cu atât mai mult cu cât cei cari lucrează acum la dărâmarea creștinismului în Spania, nu se mulțumesc cu nenorocirea acestei țări, ci vor ataca mâine așezarea creștinească și românească a tuturor țărilor, așa dar și a României noastre.

Dar dacă dragostea de Cristos, puterea lui Cristos? am spus că este deasupra Neamului, putând să ne aducă pe noi Români să luptăm pentru Cruce pe pământul străin al Spaniei alături de Spanioli, de Nemți și de Italieni — aceasta nu însemnează că puterea creștinătății și dragostea de Cristos ne scot din Neamul nostru, ne înstrăinează de el. Căci Neamul nostru nu poate trăi fără credința noastră creștină.

Apărând creștinătatea chiar pe pământ străin, noi apărăm o putere care e izvor de puteri neamului nostru, iar ascultând de îndemnul dragostei de Cruce noi ne supunem, aici în Spania, dragostei pentru Neamul nostru românesc.

Așadar noi luptăm, noi cădem aici, pentru apărarea legii noastre strămoșești, pentru fericirea neamului nostru românesc, pentru învierea lui prin lupta legiunii, prin noua zidire pe care i-o aduce Căpitanul. Fapta noastră e o piatră de unghiu a acestei noi zidiri le-

gionare românești, zidire care urmând voința sorții care așa a fost încă depe vremurile de legendă ale Meșterului Manole — a cerut îngroparea noastră în temelii pe care, de-acum, veacurile nu le vor mai putea dărâma.

Iată pentru ce m'am despărțit acum și eu de cei scumpi mie, de ce nu voi mai fi printre voi trupește, iubiți camarazi și cetitori ai „Libertății”.

Dar un cântec legionar spune atât de frumos:

„Cel ce-au căzut uciși de gloanțele dușmane
Pășesc în rând cu cei ce au rămas.

Deasemenea legionarii știu bine că atunci când, la adunarea frontului legionar, se face apelul „morților”, adică strigarea luptătorilor morți în luptă, — toți legionarii răspund, cu putere credință, în locul celui ce nu mai are glas:

Prezent!

Adică cel plecat și chemat acum la apel, nu este cu adevărat plecat dintre cei rămași în viață, ci el este prezent, este viu în sufletele tuturor.

Răspund și eu astăzi, prin această dragă gazetă a mea, celor cari m'au iubit și cari se îndurerează de plecarea mea trupească dintre ei.

Prezent!

Sunt cu voi, sufletul nu v'a părăsit.

Și iată, ca să vă dau dovada, că vă fac poate bucuria rămănerii mele printre voi, am scris, în zilele de luptă trăite de noi pe pământul spaniol, mai multe răvașe către voi, iubiții mei camarazi și cetitori ai „Libertății”. Am scris destul ca să aveți de-acum înainte, în fiecare săptămână, vreme de mai mulți ani, în paginile acestei „Libertăți” dragi mie și vouă, câteva rânduri de-ale mele, prin cari voi poposi în sufletele și gândurile voastre. Ca să mă aveți astfel și mai mult alături de voi, dacă acest sfiat cu mine v'a fost drag.

Eu pășesc așadar mai departe în rând cu voi cei cari ați rămas. În fiecare săptămână „Libertatea” mă va aduce alături de voi, pentru a vă vorbi și despre lucruri mai mici și despre altele mai mari, pentru a vă povesti crâmpene din luptele noastre, dar mai ales pentru a vă cere ceea ce noi am avut în cea mai mare măsură și așteptăm dela voi în măsură și mai mare:

*Dragoste și credință deplină în Căpitan și în
Legiunea Lui, în Legiunea noastră.*

*Lisabona (Portugalia), la 3 Decembrie 1936, în ziua plecării
noastre pe pământul spaniol.*

Lumea Interesului și sensul jertfei. A fremătat o țară întreagă și într'o lună de sfârșit de iarnă, acum șase luni, oamenii veacului de azi și-au oprit o clipă huzurul și nepăsarea și-au ascultat ciudatele șgomote care frământă adâncurile neînțelese. Ca printr'o minune duhul Domnului, purtat pe aripi de Arhanghel, a topit toată

zgura lăsată în sufletul românesc de „veacul acesta cu politica și vrajba lui”.

Au fost puțini acela care, plămădî din aluatul sângelui și al diferenței la moartea lui Ion Moța și Vasile Marin. Chiar și iudeii și presa lor, care nu ne-au cruțat de a ne profana tot ce avem mai scump, acum au păstrat o atitudine de rezervă și retrăgându-se după gratii, nu s'au încumetat să-și spună punctul lor de vedere.

Ceeace n'au îndrăznit iudeii, au îndrăznit uneltele lor, oameni în sufletele cărora otrava iudaică, introdusă între creștini de sute de ani, a putut să-i pervertească într'atât încât au fost capabili să profaneze memoria acestor mucenici și să arunce cu noroiul sufletului de politician în jertfa lor.

O generație întreagă s'a cutremurat când a văzut că, în Ardealul jertfelor de veacuri pentru neam, în Ardealul „Libertății” și al temnițelor Părintelui Moța, în Ardealul lui Ionel Moța și al mamei lui Vasile Marin, s'au găsit suflete putrede de politicieni, care au deschis seria insultelor la adresa celor doi mucenici.

A început cu un fost ajutor de ministru, care, depe comoara strânsă din muștii sărăciei românești și din clocotul urii neputincioase, în credința celor căzuți pentru cruce a văzut o rătăcire și în lupta lor o crimă.

Din acelaș clan politic s'a mai ridicat un tânăr care a taxat jertfa lui Moța de inutilă, încercând să dovedească aceasta cu argumente și date furnizate de presa iudaică asupra războiului spaniol. Triunghiul a fost complectat de un fost director ministerial, de două ori dezertor în timpul războiului. Mai târziu au mai îndrăznit și alții care supralicitau favoruri dela evrei.

Nici preoțimea n'a fost scutită de elemente care au înțeles din această jertfă atât cât și prietenii lor de club. Aceștia tot politicieni, însă în reverență, au refuzat ca la cererea credincioșilor să servească o rugăciune pentru odihna sufletelor celor doi morți. Unii ortodocși au motivat că Moța și Marin au murit pentru apărarea bisericii catolice, unii greco-catolici au motivat refuzul lor că Moța și Marin fiind ortodocși, canoanele îi opresc să se roage pentru ei.

Oamenii aceștia au plecat să lupte acolo „unde se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Hristos”, pentru a apăra creștinătatea în Spania latină și catolică. Peste canoane, preotul romano-catolic de pe front a plâns, s'a rugat și a binecuvântat această jertfă sfântă și tu preot din neamul meu îți scuzi prin canoane resentimentele dela club! Domniiăștia nu sunt preoți, ei nu pot vorbi nici în numele bisericii ortodoxe, nici numele în bisericii greco-catolice. Dumnealor sunt politicieni pe măsura fostului ajutor de ministru.

Interesant de reținut e faptul că în această horă au intrat și ungunii dela Budapesta. Aceștia din urmă, văzând lăudată vitejia românească în presa din țările cu regim naționalist, din gelozie și din frica de a nu fi părăsiți de așa zișii aliați ai lor, au reprodus în lumea întreagă toate calomniile despre mișcarea legionară, de-

bitate de politicieni și jidanii din România. De atunci în toate ocaziile găsim cea mai perfectă armonie în părerile despre această mișcare între: jidani, politicienii români și ungunii dela Budapesta.

Lumea aceasta a interesului și a bunului trai nu pricepe sensul jertfei dela Majadahonda. De o parte e reaua credință, de altă parte e structura sufletului lor. Ei caută să-i dea acestei jertfe tot solul de interpretări, cu condiția numai de a pune în umbră mișcarea legionară și îndeosebi pe conducătorii ei. Nu vor putea pricepe nimic din semnificațiile faptelor și jertfelor legionare, până când acestea vor fi măsurate cu etalonul sufletului politicianist.

Nene Ionel și Vasile,ăștia cu D-voastră n'ar mai avea nimic. Ei au ce au cu mișcarea pentru care v'ați găsit rost în lumea asta, și pentru credința căreia ați trecut în cealaltă. Temelile ei vor să le isbească și fiindcă acestea sunt peste puterile lor, căci D-voastră v'ați zidit în ele. — stropesc din când în când pereții cu ce au în sufletul lor. Dar nici aceasta nu ține mult, fiindcă vine ploaia lui Dumnezeu și spală toate murdăriile, iar voi străluciți în creștet de istorie.

Poporul nostru în marea lui majoritate v'a înțeles jertfa în adevărata ei lumină și astfel sămânța acestei jertfe a rodit în sufletul neamului și va rodi în veci!

Vasile Pascu

Intre «Libertatea» Părintelui Moța și «Libertatea» lui Ionel Moța. — Când se va scrie o carte despre sufletul românesc din Ardealul dinainte de războiu, va trebui să se dea loc de frunte foilor dela Orăștie, scrise de însuflețirea, curajul și dragostea de neam a Părintelui Moța. Cred că alături de cărțile bisericești — vechi, îngălbenite de vremuri, mare parte scrise în cirilice — foile dela Orăștie erau un adevărat tezaur în casa Românilor ardeleni. Preot dela sate sau intelectual din oraș, învățător și țaran deopotrivă, primeau și păstrau cu sfințenie foile scrise cu inimă și cu pricepere. Am găsit în satul meu și nu în apropierea Orăștiei, ci la 400 km de Orăștie, în altă parte a Ardealului, în mai multe case (la un învățător, la o țărăncă bătrână, la un fecior care de-abia se'nsurase în ajunul declarării războiului), colecția Libertății și mai ales a „Foi interesante” sau a „Bobârnacului”. Câți copii, din aceia cari mai târziu aveau să devină conducătorii neamului, nu și-au înseninat copilăria frunzărind „Foia interesantă” și „Bobârnacul” în serile de iarnă la gura focului sau în Duminicile horelor și șezătorilor strămoșești! Reînvierea acestor momente și sublinierea însemnătății foilor dela Orăștie vor forma o admirabilă pagină din trecutul Ardealului, pagină în care Părintele Moța va fi pus alături de Coresi și Simion Ștefan.

Când — îngrijat de rătăcirea țaranului nostru și de lipsa de înformație cinstită din partea gazetelor, — Ionel Moța, fiul patriarhului din Orăștie, a luat conducerea Libertății, de astădată legionare, — a avut de încercat o mare amărăciune. Țăranii de azi nu mai cunoștea foile părinților lor, cei mai bătrâni parcă uitaseră de ele, țăranii de azi nu mai erau cei cărora se adresase Moța tatăl. Li stricase po-

litica. Un țaran, în casa căruia găsisem Libertatea și Foaia interesantă, colecția legată în tablii tari, azi a acceptat noua Libertate aproape în silă. Politica și politicienii, timp de 17 ani, îi roaseră sufletul, îl înrăiseră. Ionel Moța însă nu s'a dat bătut. Foaia condusă de el în-impus încet încet; și-a regrupat parte din vechii cetitori și a câștigat torul ei,—încearcă cu succes să redevină ceea ce a fost înainte de răz-boiu: flacăra sfântă a adevăratului naționalism.

Ionel Moța și Complotul studentesc din 1923 — Răsfo-iesc cu pietate „Libertatea” din 1923 (n-rul din 18 Oct.) Pe mai bine de 3 pagini se anunța: „Sguduitoarea știre dela București: șapte tineri universitari români arestați. Ei pregăteau lovituri contra capilor evre-imii, de frica căreia guvernul prigonește pe studenți, și contra acelora dintre bărbații politici sus puși — cari stau în slujba evreimii”. Era vorba de complotul studentesc, când au fost arestați Corneliu Co-dreanu, Ion Moța, Corneliu Georgescu, Tudose Popescu, Radu Mirono-vici, Vernichescu și Dragoș.

Poporului căreia se adresa gazeta și care-i din fire potrivnic vio-lențelor, redactorul îi făcea un istoric al mișcărilor studentești cari au dus la acea hotărîre grozavă, recomandând înțelegător: „Să pri-vim în sufletul acestor tineri!” Arată apoi declarațiile studenților, la ancheta instrucției. Dela început anchetatorii au văzut în Ionel Moța un fruntaș al mișcării și al complotului și au încercat să stoarcă dela el mărturisiri pe placul guvernului. Evident că s'au lovit nu numai de hotărîrea eroică și curajul de-a spune adevărul, dar au cunoscut atunci ascuțiturile inteligenței și flacăra sfântă a naționalismului lui Ionel Moța. Să lăsăm să ne vorbească Libertatea:— Dar, d-le Moța, a întrerupt aici d-l judecător Radoveanu, tatăl d-tale a fost închis de repetite ori în temniță, de unguri, pentru lupta sa națională, totuși dânsul n'a pus mâna pe revolver întru apărarea dreptății sale!

—A trăit între alte împrejurări, în alte vremuri, cu alte vederi, a răspuns Moța-Fiul. A pune mâna pe armă, de ce adică ar fi în-dată așa de osândit? Dacă, d-le judecător, azi dă navală la hotar o armată de dușmani din afară, mă mânați să-i împușc. Și cu cât i-oi împușca mai bine, imi veți coperi mai tare pieptul cu decorații. Iar acum numai mă gândesc să ridic mâna împotriva dușmanului dinlă-untru, și mă aruncați în temniță!

—Acela e războiu după lege, acesta nu, — răspunse judele.

—Prejudiciu, d-le judecător, e numai prejudiciu! Dușmanul din afară ce-mi face? Vrea să-mi răpească bunul meu și dreptul meu din țara mea, din casa mea. *Dușmanul din lăuntru face acelaș lucru, dar stând liniștit în scaune moi, aici între noi, și chiar scutit de noi, — și răpește zi de zi bunul și dreptul neamului nostru în casa lui. Și împotriva lui de-mi ridic brațul, e indată o crimă!*... Am arătat în cele de mai sus cât se poate de adevărat ținuta acestor tineri și felul lor de gândire și chiar simțămintele lor. Judece-i apoi fiecare după inima sa.

Războiul cu dușmanul din afară l-au sfârșit cu bine. Războiul cu dușmanul dinlăuntru are să urmeze! Acești tineri sunt înainte vestitorii lui!

„Au jurat pe obuze din tranșeele dela Mărășești și pe iarba crescută din sângele erollar în acele șanțuri.”— Tot din Libertatea din 1923: „Intr'o zi ne-am trezit cu el (Ionel) — scrie tatăl său — venit din Moldova și având geamantanul său mic de mână, plin de fiare ruginite. Ne-a dus și ni le-a arătat cu evlavie: „Uite, mamă, asta-i obuz din tranșeele dela Mărășești, asta e jumătate din-tr'o cască pe care a purtat-o oarecare erou și ceva șrapnelă i-a cră-pat-o în două cu capul lui cu tot; asta e granată de mână, descărcată, — iar asta, uite mamă, e iarba crescută acolo în tranșee, hrănită cu sânge de eroi! Mi-am luat-o ca talisman și o port la mine să mă păzească de rău! Și-i străluceau ochii vorbind de acele relicve culese din locuri sfințite de eroii neamului!”

Pe aceste lucruri se vede că-și făcuseră și jurământul lor, pe relicve dela Mărășești și pe iarba crescută din sânge de eroi...

Ax. C.

IONEL MOȚA ȘI SIBIUL

Sibiul nu era pentru Ionel Moța un oraș ca toate celelalte. Dacăr fi să încercăm stabilirea unei ierarhii în simpatiile lui, Sibiul ar ocupa loc de frunte. După Orăștia părinților și a copilăriei, după Clujul primilor ani de universitate, după Iașul luptelor studentești, în-tâiu e locul Sibiului. Numai apoi vine rândul Capitalei deplinei maturități, a închisorilor cu suferințe, dar și cu popasuri sub icoana Arhanghelului Mihail, Bucureștiul în care profesează advocatura și stă mână dreaptă Căpitanului făuritor de Lume Nouă. Sibiul e orașul primelor clase de liceu — și cine poate uita primii ani de liceu? — e orașul în care face primii pași în meserie: e 8 luni avocat stagiar; Sibiul adăpostește prieteni, vechi tovarăși de luptă, cărora le-a făcut dovada prețuirii lui, dându-le în grijă tipărirea „Craniilor de lemn”. El a păstrat totdeauna o strânsă și caldă prietenie Sibiului. E natural deci ca în numărul acesta al revistei, închinat jertfei dela Majadahonda să ne oprim mai mult asupra lui Ionel Moța (lucru pe care alții îl vor face cu Vasile Marin, acolo pe unde a trăit el).

Școlar

Ionel Moța a făcut primele trei clase secundare la liceul ungu-resc din Sibiu (cl. I în 1912 | 13; cl. II în 1913 | 14 și cl. III în 1914 | 15). A fost printre elevii cei mai buni ai clasei, distingându-se printr'o purtare exemplară. Și nu era ușor lucru ca un român să fie elev bun în școală unghurească, în vremea când stăpânirea nu permitea nici să pronunți sau să-ți scrii numele așa cum l ai moște-

nit dela moși-strămoși. 1) In 1915, după izbucnirea războiului, I. Moța trece în București, unde-și continuă școala secundară până în 1916, când ia din nou drumul pribegiei în Moldova.

E locul să semnalăm aici o calitate a lui, pe care numai oamenii de rea credință nu vor s'o recunoască. Ionel Moța a fost un element distins în școală: la liceu, la Universitate și la studiile speciale. Se obiecta mișcărilor studentești și se obiectează și azi mișcării legionare că e condusă de întârziată la carte sau rătăciți prin școală. Nu e aici locul să răspundem acestei calomnii, care se izbește în primul rând de jertfa lui Moța și Marin, două din cele mai prețioase vârstare ale neamului acestuia, doi tineri cari s'au ridicat pe scara culturii minții și a sufletului, la cel mai înalt grad posibil.

Și amintim doar, că fruntașul „răsmeriților” studentești de pe vremuri și conducătorul tineretului scos în afară de lege, a fost în timpul școlii un element distins, serios, de o cultură și o nobleță sufletească rară; totdeauna primul dintre semenii săi, cel mai înzestrat tânăr din generația lui.

Stagiar

Revine în Sibiu în Iunie 1928, când lucrează ca avocat stagiar în biroul d-lui dr. I. Borcia, decanul baroului Sibiu. Timpuri grele pentru mișcare, greutate de tot felul apasă pe umerii tânărului avocat. Ionel Moța, izolat de restul lumii, singur cu amintirile trecutului și cu gândurile la un viitor mai bun, își vede de slujbă cu o rară conștiinciozitate. Decanul baroului și colegii nu găsesc destule superlative când îi vorbesc despre el. De o bunătate fără seamăn, de o inteligență scilpitoare, modest, cinstit, serios și foarte bun camarad, Ionel Moța a lăsat numai impresii bune. Locuia într'o cameră mică, la o mansardă în str. Sării. Mansardă, e o vorbă galantă pentru cămăruța construită în podul casei și mobilată sumar cu un pat, o masă, scaun și dulap.

O notă, pentru modestia și simplitatea în trai a lui I. Moța într'o vreme când colegii lui, între cari — durere! — câți tovarăși de luptă națională, ocupau posturi înalte în ministere și administrație sau se alegeau deputați pe listele partidelor democratice!

În Ianuarie 1929, I. Moța pleacă la Deva, unde-și deschide biroul advocațional.

Între prieteni

Il mai lega pe Ionel Moța de Sibiu și prietenia cu un fost coleg de universitate și camarad în luptele studentești la Cluj. Prietenia lor era cu totul aparte. Se regăseau, după anii de frământări, iarăși cot la cot în același front, sub steagurile Căpitanului și duloșia

1) In arhiva liceului Ionel Moța e trecut *Mota Ianos*, fie pentru că direcțiunea nu admitea să scrie Moța — dar mite Ioan! — fie pentru că probabil tipografia nici nu avea litere românești.

regășirii era un sentiment rar, tot mai rar încercat. Din miile de studenți pe care-i trezise și-i condusesese la Cluj și la Iași, mai avea în jurul lui vreo câțiva. De aceea venea cu drag la Sibiu. Aici între prieteni, povestea ca la gura sobei. Se elibera parcă de platoșa pe care o purta zilnic în luptă, platoșa Comandantului și a rolului mare și greu pe care-l avea în Legiune. Redevenea prietenul, studentul, copilul Ionel, de pe vremuri. Fața lui era veselă, surâzătoare, mai senină ca oricând. Plin de delicată atenție pentru toți cei din jurul său, se simțea bine aici. Se simțea între prieteni și sinceri admiratori. Această sinceritate pe care o bănuia în jurul său, dădea clipelor când sta între noi o duloșie pe care nu știu s'o fi întâlnit într'altă parte.

E greu să prindă cineva sub condeiu întreaga personalitate a lui Ionel Moța. Dar din momentele petrecute în jurul lui rămân impresii și amintiri care nu se pot uita. Cu cât trece timpul, tot mai mult se reliefează noi și noi aspecte ale personalității lui. Amintesc doar câteva, cât îmi îngăduie spațiul.

Cât de atent, de delicat, de fin știa să fie Ionel Moța cu cei din jurul său! Un om mare, în definitiv! Atât de mare cât poate să fie un om în generația lui și când soarta nu i-a dat încă toate prilejurile de-a se realiza în totul. Niciodată n'am crezut că superioritatea unui om se poate acorda așa de perfect cu modestia și bunul simț. Oricâți am fi fost în jurul lui, avea pentru toți o atenție, o vorbă bună. Sunt mișcătoare rândurile pe care le scria dedicație pe „Cranii de lemn”, unor camarazi: „Lui A. B., prețiosului camarad și bunului prieten, căruia i se datorește apariția acestei cărți, în semn de mulțumire; cât și în semn de felicitare pentru a fi fost printre primii Ardeleni cari au simțit și au înțeles, că — împotriva adversității și a condamnării unei lumi întregi — linia de onoare a Ardealului eroic, îi dictează alăturarea de oastea Căpitanului”. Sau: „Camaradului și prietenului V. P., colaboratorul meu la apariția acestei cărți, căruia îi d. toresc impecabila ei prezentare, în semn de mulțumire și ca mărturie a dorinței mele, ca fiecare legionar al nostru să ajungă a avea credința, puterea de muncă și dârzenia combativă a camaradului V. P.”

*

Ce frumos ne vorbea Ionel Moța despre Căpitan! Câtă încredere, câtă admirație și supunere arăta el Căpitanului! Cine l-a cunoscut mai de aproape, știe câtă condescendență, respect, disciplină și supunere arăta șefului său. Ce admirabilă această atitudine la un om de talia lui Moța! Ce impresionantă, cât de educativă pentru tinerii și bătrânii din Legiune! Cât creștea Ionel Moța în fața noastră prin această atitudine și cât creștea Căpitanul în fața lumii prin supunerea și respectul total și sincer, pe care i le acorda Ionel Moța! E aici un capitol de cea mai mare însemnătate pentru istoria Legiunii.

Conferințele lui Ionel Moța la Sibiu

Era avocat în București și proaspăt doctor în drept dela Gre-

noble, când prietenii îl aduc în Sibiu, unde în Sala Prefecturii vorbește despre Naționalism și democrație. (Pe vremea aceea I. Moța putea vorbi în Sala Prefecturii!) E prea mult de atunci ca să mai pot face un rezumat al conferinței. Sunt totuși, în toate împrejurările vieții, impresii puternice, a căror lumină se păstrează neștearsă toată viața. Îmi amintesc de emoția cu care am ascultat începutul conferinței: tremuram toți prietenii, de grija de-a face o conferință bună în fața publicului sibian, pretențios, care deși nu era așa de numeros și... select ca la conferințele așilor Astrei, era totuși un public distins. Sărmanii de noi! Scăpasem din vedere o clipă că Ionel Moța era laureatul dela Grenoble și fostul președinte al Centrului studențesc din Cluj! Numai când am recitat scrisul lui adunat în „Cranii de lemn”, mi am dat seama de ridicolul temerilor noastre: Ionel Moța scria în primii ani de studenție cu aceeași vigoare sufletească, cu aceeași bogăție de idei, originalitate de concepție și aceleși laș condeiu sigur, cu care a scris până în zilele din urmă. În care timp — noi, majoritatea bieților lui colegi — nu reușiserăm să ne formăm o... caligrafie stabilă, necum să știm compune un articol, o conferință, sau să aducem o idee nouă în discuție.

La prima lui conferință în Sibiu, Ionel Moța a *impus*; ne a impus nouă celor cari îl cunoșteam și a impus celor ce atunci îl vedeau prima dată.

Mai persistă în amintirea mea încă o impresie puternică: era prima dată când auzeam pe cineva criticând ideologia revoluției franceze: izvorul democrației. Această ideologie — spunea Moța — consideră pe indivizi egali, ca niște cuburi identice; masele, societatea reprezentând pentru ea, numere, voturi. Nu o interesează individul, sufletul, personalitatea, nu o interesează, prin urmare, nici națiunea: singura realitate pe care se pot sprijini popoarele.

Tot atunci am auzit primul atac deschis și motivat în contra Ligii Națiunilor, această falsă și șubredă creație care străbătuse până în manualele de școală primară.

*

Dacă la prima lui conferință I. Moța a *impus* publicului sibian, când a vorbit în 1936 — adus de studenții teologi — a *inprestionat* adânc, a răscolit sufletele, a stors lacrimi, a *fascinat* o sală arhiplină. Vorbea pentru crearea „unui alt suflet românesc”. Atunci s'a ridicat Ionel Moța, în sufletele noastre, pe cel mai înalt pedestal pe care-l poate ocupa un muritor în sufletele semenilor săi. De ce n'am mărturisit-o: am simțit clătinându-se toți idolii noștri din trecut — cei cari mai aveau! — i-am văzut pe aceștia așezați în locul lor modest alături de locul pe care-l ocupa de acum încolo, Ionel Moța. Oricât s'ar părea de curios acest lucru, acesta e adevărul. Căci n'a fost o conferință! A fost cuvântul unui profet, al unui inspirat; un trimis de Dumnezeu parcă, prin glasul căruia vorbeau toate virtuțile strămoșești ale neamului, toată nădejdea, toată credința pe care a acumulat-o noua generație, în numele căreia era cel mai chemat să

vorbească. Venise să judece cu fulgere greșelile Românilor cari se mândreau că au făcut România mare, și să afirme cu toată puterea lui tinerească, dreptul generației dela 1922, la conducerea acestui neam: prin această mare faptă a ei — a avut și greșeli: nu s'a ridicat până la un ideal național integral, n'a făcut unificarea sufletească a Românilor de bine. S'au fărâmițat în partide de exploatare a țării. Pe Români de azi nu-i despart concepțiile de filozofie politică sau credințele. Un singur lucru îi desparte: *venalitatea*. Românul partidelor e gata totdeauna să se vândă: „Dacă nu ar avea cine să-l cumpere, ar plăti cu bani pe orice strein numai să fie cumpărat”. A transformat instinctele în scop unic al vieții.

Noi nu suntem utopiști să credem în realizarea unei naturi paradisiace a oamenilor, când toți vor fi egali, toți vor fi buni: aceasta e moneda pe care o bate francmasoneria. Noi recunoaștem că suntem într'o măsură sclavii instinctelor, dar ele trebuiesc înfrânate, reținute la rolul lor de *mijloace*, scopul fiind mult superior: apropierea de perfecțiunea pe care i-a acordat o Dumnezeu omului. Cauzele venalității și stăpânirii instinctelor sunt multe. În vechiul regat, peste o boerime băstinașă sănătoasă, s'a suprapus fanariotismul cu toată conrupția, cu toată venalitatea și stricăciunea lui. Români s'au molipsit. Adăugați proasta și exagerata interpretare a ideilor liberale răspândite de revoluția franceză...

Români de bine așteptau salvarea dela Ardealul sănătos. Acest Ardeal nu s'a putut ridica până la o înaltă înțelegere spirituală a evenimentelor cari au precedat și urmat Unirea. Ardelenii cari îl puseseră dela Rovine, Baia și Podul Înalt, trebuiau să-și dea tributul. În loc de aceasta, ei au lipsit dela încoronarea primului rege al României visate de veacuri. La Alba-Iulia, în 1918, au constituit nu o Românie a Românilor, ci un fel de confederație de cantoane elvețiene, unde minoritarii au drepturi egale cu noi. Revizionismului maghiar ardelean ei nu au știut să răspundă categoric, chiar Liga anti-revizionistă au primit-o cadou din București. Acestea și altele sunt greșelile generației istorice.

În locul sufletului corupt trebuie să se nască un *alt suflet românesc*. Acesta e sufletul legionar. În Legiune se face astăzi educația tineretului care trăiește pentru neam. Sufletul lui e curat și animat de dorința de a se jertfi pentru neam. E operă îndelungată transformarea aceasta, însă accentuăm cu hotărâre necesitatea sancțiunilor nemiloase. Evident, idealul e ca omul nou să facă binele din convingere, însă acolo unde școala noastră nu prinde, vor trebui să vină sancțiuni nemiloase. Trebuie creiat din nou respectul pentru autoritate. Românul trebuie să devină stăpân în țara lui; mai presus de toate, acest nou suflet românesc trebuie să fie capabil de jertfa pentru națiune. Tineretul legionar de azi e garanția că vom învinge cu siguranță”. De aceea a fost cu adevărat din altă lume și, ceea ce devine azi atât de semnificativ, a fost pomenirea ce-o face despre Arhanghelul Mihail:

noble, când prietenii îl aduc în Sibiu, unde în Sala Prefecturii vorbește despre Naționalism și democrație. (Pe vremea aceea I. Moța putea vorbi în Sala Prefecturii!) E prea mult de atunci ca să mai pot face un rezumat al conferinței. Sunt totuși, în toate împrejurările vieții, impresii puternice, a căror lumină se păstrează neștearsă toată viața. Imi amintesc de emoția cu care am ascultat începutul conferinței: tremuram toți prietenii, de grija de-a face o conferință bună în fața publicului sibian, pretențios, care deși nu era așa de numeros și... select ca la conferințele așilor Astrei, era totuși un public distins. Sărmanii de noi! Scăpasem din vedere o clipă că Ionel Moța era laureatul dela Grenoble și fostul președinte al Centrului studentesc din Cluj! Numai când am recitat scrisul lui adunat în „Cranii de lemn”, mi am dat seama de ridicolul temerilor noastre: Ionel Moța scria în primii ani de studenție cu aceeași vigoare sufletească, cu aceeași bogăție de idei, originalitate de concepție și aceleși condeiu sigur, cu care a scris până în zilele din urmă. În care timp — noi, majoritatea bieților lui colegi — nu reușiserăm să ne formăm o... caligrafie stabilă, necum să știm compune un articol, o conferință, sau să aducem o idee nouă în discuție.

La prima lui conferință în Sibiu, Ionel Moța a impus; ne a impus nouă celor cari îl cunoșteam și a impus celor ce atunci îl vedeau prima dată.

Mai persistă în amintirea mea încă o impresie puternică: era prima dată când auzeam pe cineva criticând ideologia revoluției franceze: izvorul democrației. Această ideologie — spunea Moța — consideră pe indivizi egali, ca niște cuburi identice; masele, societatea reprezentând pentru ea, numere, voturi. Nu o interesează individul, sufletul, personalitatea, nu o interesează, prin urmare, nici națiunea: singura realitate pe care se pot sprijini popoarele.

Tot atunci am auzit primul atac deschis și motivat în contra Ligii Națiunilor, această falsă și șubredă creație care străbătuse până în manualele de școală primară.

*

Dacă la prima lui conferință I. Moța a impus publicului sibian, când a vorbit în 1936 — adus de studenții teologi — a impresionat adânc, a răscolit sufletele, a stors lacrimi, a fascinat o sală arhiplină. Vorbea pentru crearea „unui alt suflet românesc”. Atunci s'a ridicat Ionel Moța, în sufletele noastre, pe cel mai înalt pedestal pe care-l poate ocupa un muritor în sufletele semenilor săi. De ce n'am mărturisit-o: am simțit clătinându-se toți idoli noștri din trecut — cei cari mai aveau! — i-am văzut pe aceștia așezați în locul lor modest alături de locul pe care-l ocupa de acum încolo, Ionel Moța. Oricât s'ar părea de curios acest lucru, acesta e adevărul, Ionel Moța fost o conferință! A fost cuvântul unui profet, al unui inspirat; un trimis de Dumnezeu parcă, prin glasul căruia vorbeau toate virtuțile strămoșești ale neamului, toată nădejdea, toată credința pe care a acumulat-o noua generație, în numele căreia era cel mai chemat să

vorbească. Venise să judece cu fulgere greșelile Românilor cari se mândreau că au făcut România mare, și să afirme cu toată puterea lui tinerească, dreptul generației dela 1922, la conducerea acestui neam: „Generația care ne-a dat România Mare — generație istorică prin această mare faptă a ei — a avut și greșeli: nu s'a ridicat până la un ideal național integral, n'a făcut unificarea sufletească a Românilor de bine. S'au fărâmițat în partide de exploatare a țării. Pe Români de azi nu-i despart concepțiile de filozofie politică sau credințele. Un singur lucru îi desparte: venalitatea. Românul partidelor e gata totdeauna să se vândă: „Dacă nu ar avea cine să-l cumpere, ar plăti cu bani pe orice strein numai să fie cumpărat”. A transformat instinctele în scop unic al vieții.

Noi nu suntem utopiști să credem în realizarea unei naturi paradisiace a oamenilor, când toți vor fi egali, toți vor fi buni: aceasta e moneda pe care o bate francmasoneria. Noi recunoaștem că suntem într'o măsură sclavii instinctelor, dar ele trebuie înfrânate, reduse la rolul lor de mijloc, scopul fiind mult superior: apropierea de perfecțiunea pe care i-a acordat o Dumnezeu omului. Cauzele venalității și stăpânirii instinctelor sunt multe. În vechiul regat, peste o boerime băstinașă sănătoasă, s'a suprapus fanariotismul cu toată corupția, cu toată venalitatea și stricăciunea lui. Români s'au molipsit. Adăugați proasta și exagerata interpretare a ideilor liberale răspândite de revoluția franceză...

Români de bine așteptau salvarea dela Ardealul sănătos. Acest Ardeal nu s'a putut ridica până la o înaltă înțelegere spirituală a evenimentelor cari au precedat și urmat Unirea. Ardelenii cari ilpiseră dela Rovine, Baia și Podul Înalt, trebuiau să-și dea tributul. În loc de aceasta, ei au lipsit dela încoronarea primului rege al României visate de veacuri. La Alba-Iulia, în 1918, au constituit nu o Românie a Românilor, ci un fel de confederație de cantoane elvețiene, unde minoritarii au drepturi egale cu noi. Revizionismului maghiar ardelean ei nu au știut să răspundă categoric, chiar Liga anti-revizionistă au primit-o cadou din București. Acestea și altele sunt greșelile generației istorice.

În locul sufletului corupt trebuie să se nască un alt suflet românesc. Acesta e sufletul legionar. În Legiune se face astăzi educația tineretului care trăiește pentru neam. Sufletul lui e curat și animat de dorința de a se jertfi pentru neam. E operă îndelungată transformarea aceasta, însă accentuăm cu hotărâre necesitatea sancțiunilor nemiloase. Evident, idealul e ca omul nou să facă binele din convingere, însă acolo unde școala noastră nu prinde, vor trebui să vină sancțiuni nemiloase. Trebuie creiat din nou respectul pentru autoritate. Românul trebuie să devină stăpân în țara lui; mai presus de toate, acest nou suflet românesc trebuie să fie capabil de jertfa pentru națiune. Tineretul legionar de azi e garanția că vom învinge cu siguranță”. De aceea a fost cu adevărat din altă lume și, ceea ce devine azi atât de semnificativ, a fost pomenirea ce-o face despre Arhanghelul Mihail:

„Căci va trebui ca toți cei ce au păcătuit în contra neamului, să-și ia fără cruțare pedeapsa pe care-o merită. Noi vom avea tăria să pedepsim, deși ne va dura, căci sunt de-ai noștri: frații, prietenii, cunoscuții noștri. Dar vom învinge durerea și ne vom face datoria. Vom pedepsi cu severitate, dar cu *seninătate*. Ca Arhanghelul Mihail! Ați privit vreodată icoana Arhanghelului? Cu sabia de foc pedepsește duhul răului, dar fruntea-i e senină. Pedepsește fără cruțare, dar își păstrează seninătatea divină: pedeapsa nu e o răzbu-nare, din ură, ea e executarea unei porunci mai înalte, pentru înstă-pânirea binelui”.

Martiriul lui Ionel Moța nu ne-a făcut oare să credem că sfinții trăiesc printre noi? N'a fost Ionel Moța un om așa de superior nouă, așa de curat la trup și la suflet, încât a fost cel mai aproape de sfințenie, atât cât un om, sub anatema păcatului, se poate urca în viața pământească?

Căci câți dintre oamenii secolului al XX lea pot muri cu numele lui Cristos pe buze? Suntem 15 milioane de Români în țara asta, suntem cu sutele de mii cei ce ne socotim creștini credincioși, suntem chiar din ceata lui Moța, pe care-l așteptăm să vină să ne comande la biruința finală. Și câți din noi au tresărit când s'a auzit că „în Spania se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Hristos”?

De ce persistă în mintea noastră strălucirea frunții lui Ionel Moța, din Aula Academiei (unde a vorbit), alături de icoana ortodoxă a Arhanghelului Mihail? E această apropiere o impietate? Dumnezeu ne va arăta-o!

Ultimul omagiu al Sibiului

A fost scris ca tot la Sibiu să li se facă cea mai pioasă primire, în drumul lor spre veșnicie. De data asta Ionel Moța n'a mai venit în oraș între prieteni, s'a oprit în gară. În gara în care cu câteva luni înainte își lua rămas bun dela noi...

Mulțime mare cu sobor de preoți; în fruntea lor Vlădica:

„Voi ați purtat în suflet un ideal sfânt și nemuritor: Cristos și Naștunea, pentru care ați murit glorios. Voi v'ați agonisit prin acest sacrificiu cununa biruinții și loc ales între marii biruttori mucenici. Iar prin jertfirea vjeștii voastre tinere lui Hristos și Naștunii, ne lăsați ca testament și moștenire pilda celui mai sublim, a singur adevăratului patriotism. Am fi niște neînțelepți, dacă nu l-am pri-cepe sensul și nevolnici dacă nu l-am urma”.

Glasul Prea Sfinției Sale Vicarului Arhiepiscopiei, Vasile Stan, suna jalnic și îndurerat, ca în amurg clopotele bisericuței din munte. El tălmăcea durerea mulțimii adunate în jurul sicriilor, dar mai aducea prinos de laudă și legământ dela cei ce nu erau de față. Prin glasul Lui vorbeau moșii vitregiți de cărmuiri, vorbea poporul care începea să se trezească, vorbeau Ardealul și Sibiu.

„Durerea noastră geme, tânguindu-se, peste munții, văile și câmpiile țării, că nu vă mai avem vii între noi, dar pildulrea voastră ne este mângâiere și îmbărbătare”.

Un strigăt de durere, dar și un jurământ! I-a fost dat lui Ionel Moța, ca în Sibiul pe care l-a iubit, să aibă parte de cea mai înaltă cinstire a Bisericii pentru care luptase și căzuse. Axente Creangă

A APĂRUT:

NECYLAJ TOTY INSEMNĂRI DE PE FRONT

EDITURA CURIERUL SIBIU - 1937

PREȚUL LEI 35